

ผลของกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวมของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์

The Effects of Guidance Activities Based on Bhavid 4 for Developing Sacrifice for the
Public of Prathomsuksa 3 Students at Thainiyomsongkroa School

ณัฐวดี พุทธสวัสดิ์¹ จิตตินันท์ บุญสธิกรกุล² กรกฏา นักรัก³

Natthawadee Phoonsawat¹ Jittinun Boonsathirakul² Karakada Nugkim³

¹นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Students at Kasetsart University. Master of Arts (Educational Psychology and Guidance),
Department of Educational Psychology and Guidance. Faculty of Education, Kasetsart University.
Corresponding author, E-mail: nuttha.wadee19@gmail.com

²รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Lecturer, Ed.D., Associate Professor, Department of Educational Psychology and Guidance,
Kasetsart University. E-mail: fedujnb@ku.ac.th

³รองศาสตราจารย์ ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Lecturer, M.A., Associate Professor, Department of Educational Psychology and Guidance,
Kasetsart University. E-mail: karakada@yahoo.com

Received: July 20, 2021; Revised: February 16, 2023; Accepted: May 22, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลของกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 พัฒนาความเสียสละ
เพื่อส่วนรวม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 และ 2) เปรียบเทียบผล
ของกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวม ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์
ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 58 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) กิจกรรมแนะแนวตามหลัก
ภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวม 2) แบบวัดความเสียสละเพื่อส่วนรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ 3) แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนา
ความเสียสละเพื่อส่วนรวม และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 และ
ต่อผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนจาก
แบบวัดความเสียสละเพื่อส่วนรวมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ระยะเวลาหลัง
การทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบวัดความเสียสละเพื่อส่วนรวมสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนกลุ่มทดลองให้ข้อคิดเห็นว่า จากการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาเกี่ยวกับ
การเสียสละเพื่อส่วนรวม สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: กิจกรรมแนะแนว, หลักภาวิต 4, การเสียสละเพื่อส่วนรวม

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the Effects of Guidance Activities Based on Bhavid 4 for Developing Sacrifice for the Public of Prathomsuksa 3 2) to compare score results of developing Sacrifice for the public of the students who participates in the effects of guidance activities based on Bhavid 4 with control group students. This research was the quasi experimental research. The sample was 58 Prathomsuksa 3 students at Thainiyomsongkroa school. That was selected by cluster sampling. The instruments were: 1) The experimental group participated in the guidance activities based on Bhavid 4 for developing sacrifice for the public of the studying 2) The sacrifice for the public test of Prathomsuksa 3 students. 3) The student's self-report towards the guidance activities based on Bhavid 4 in each session. and 4) the student's opinion questionnaires towards the guidance activities based on Bhavid 4 and the researcher. mean, standard deviation, non-Parametric statistics (The wilcoxon matches pairs signed rank test) and non-parametric statistics (The man whitney u test) were utilized for analyzing data.

The research results indicated that: 1) the posttest scores from the sacrifice for the public test of the experimental group were higher than their pretest scores at .05 level of significance. 2) the posttest scores from the sacrifice for the public test of the the experimental group were higher than posttest scores of the control group at .05 level of significance.

Keywords: Guidance Activities, Bhavid 4, Developing Sacrifice for the Public

บทนำ

จากสภาพการณ์และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมไทยและวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย คุณธรรมจริยธรรมของบุคคลในสังคมเริ่มเสื่อมถอยลดลง เกิดการแข่งขัน เพิ่มค่านิยมทางด้านวัตถุ และเกียรติยศชื่อเสียง เพื่อครอบครองสิ่งที่ตนปรารถนาตามค่านิยมทางสังคม การให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนตนมากกว่า การเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เพื่อส่วนรวม (พระเทพคุณาภรณ์ โสภณ โสภณจิตโต, 2562) สังคมปัจจุบันควรได้รับการเปลี่ยนแปลงแก้ไขและพัฒนา โดยเริ่มต้นพัฒนาตนเอง การเปลี่ยนแปลงจิตใจของตน เปลี่ยนที่ตนเองก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงผู้อื่น (ปราโมทย์ โชติมงคล, 2558) การเปลี่ยนแปลงตนเองให้เป็นคนมีน้ำใจ เสียสละ การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ทำให้สังคมนั้นเกิดความสงบสุข หากต่างคนต่างเห็นแก่ตัว ทำเพื่อความอยู่รอดของตน ทำให้ผู้คนขาดความเสียสละ ส่งผลให้สังคมเดือดร้อน การให้ความช่วยเหลือกระทำการฝึกฝน และพัฒนาตนเองให้มีความเสียสละ จึงเป็นการพัฒนาลักษณะนิสัยที่ดีให้กับตนเอง (พระเทพคุณาภรณ์ โสภณ โสภณจิตโต, 2562) ความเสียสละเพื่อส่วนรวม จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปลูกฝังค่านิยมอัน ดีงาม ตามหน้าที่พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านความเสียสละเพื่อส่วนรวม โดยเน้นว่าการลงมือปฏิบัติหรือทำสิ่งใดให้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมก่อนเสมอ เพื่อให้งานบรรลุผลและประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ไม่เบียดเบียนเพื่อนและผู้อื่นสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและสันติวิธี สอดคล้องกับหลักภาวิต 4 ในทางพุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นหลักธรรมปฏิบัติที่เน้นการพัฒนาตนเกี่ยวข้องกับความเสียสละ (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต, 2558)

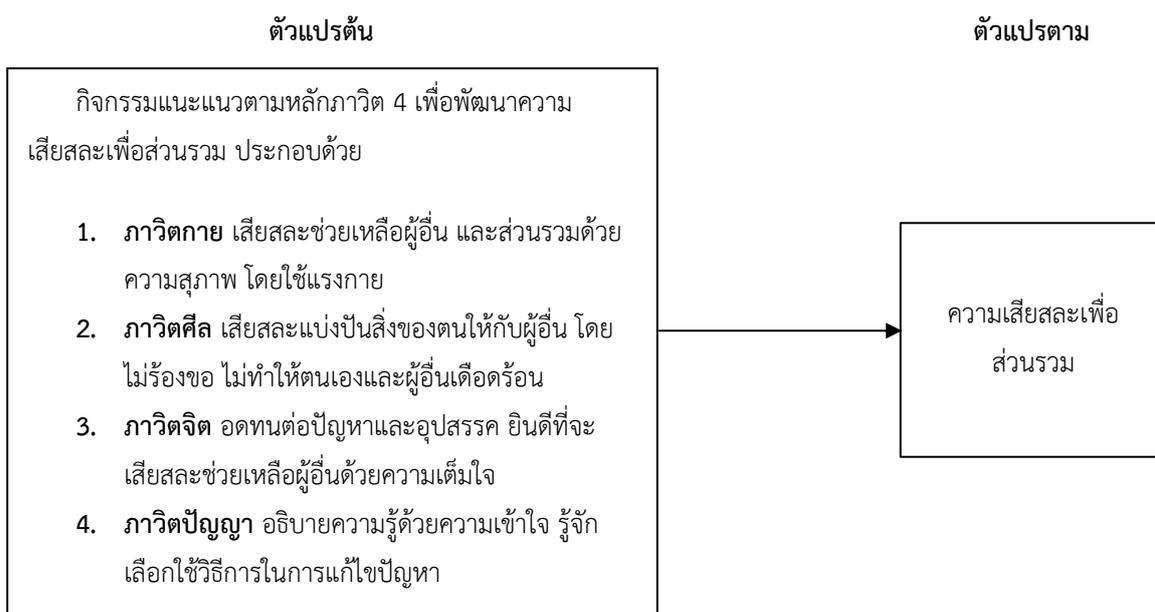
หลักภาวิต 4 เป็นหลักธรรมสำหรับการพัฒนาผู้ที่ได้รับการพัฒนา และผ่านการฝึกปฏิบัติมาแล้ว เรียกว่า “ภาวิต” ภาวิตคือการแสดงออกทางพฤติกรรมเพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณสมบัติต่าง ๆ ที่อยู่ภายในตัวตนของบุคคลแต่ละคนซึ่งได้แก่ ภาวิตกายสามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบทสภาพแวดล้อม เสียสละแรงกายด้วยวิธีการลงมือปฏิบัติ เป็นการกระทำโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ภาวิตศีลคือการปฏิบัติตามกฎระเบียบ กติกา การรักษาวินัย ความซื่อสัตย์ ยุติธรรม ไม่เบียดเบียน เห็นอกเห็นใจ มีน้ำใจ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ภาวิตจิตคือการฝึกพัฒนาตนให้มีความขยันหมั่นเพียร เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อดทน อดกลั้น มีเมตตา กระทำด้วยความยินดีมีความสุขพร้อมทั้งเปิดใจและยอมรับทุกข้อคิดเห็นและความแตกต่าง ภาวิตปัญญาคือการใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา เรียนรู้วิธีการในการแก้ไขปัญหา อย่างมีเหตุผลตามวิเคราะห์ความเป็นจริง หลักภาวิต 4 จึงเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวม พัฒนาให้ผู้เรียนได้ตระหนักเห็นความสำคัญและประโยชน์ในการพัฒนาดตนเอง (พระพรหมคุณาภรณ์ ป. อ. ปยุตโต, 2545) การเสียสละจึงเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา การยอมเสียสละสิ่งทั้งปวงของตนเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น (หลวงปู่ชา สุภทโท, 2540) ความอดทนกับการเสียสละ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกันเปรียบเทียบเหรียญสองด้านมาพร้อมและควบคู่กันเสมอ (Camouflage, 2560) ดังที่ ท่านพุทธทาส ภิกขุได้ให้แนวทางการดำเนินชีวิตให้อยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทำได้ด้วยการฝึกฝนพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีศรัทธา ศีล การเสียสละและปัญญา ประพฤติปฏิบัติตามหลักตนเป็นที่พึ่งแห่งตนสามารถพึ่งพาตนเองได้ เมื่อสามารถพึ่งพาและช่วยเหลือตนเองได้ก็จะสามารถเสียสละและช่วยเหลือผู้อื่นได้ (สมเจตน์ ผิวทองงาม, 2557) ซึ่งสอดคล้องกับข้อที่ 3 คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรมด้านความเสียสละเพื่อส่วนรวมการยินยอมและเต็มใจทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้แก่สาธารณะ อีกทั้งรวมถึงลดความเห็นแก่ตัวช่วยให้ผู้อื่นและสังคมให้ได้รับประโยชน์และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2558)

กิจกรรมแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมช่วยเหลือผู้เรียนให้ได้รับพัฒนาดตนเองตามองค์ความรู้เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนนำมาสู่การปฏิบัติ พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม (สำนักวิชาการมาตรฐานการศึกษา, 2553) การปลูกฝังและพัฒนาผู้เรียนในระดับประถมศึกษาเมื่อพิจารณาตามช่วงวัย และพัฒนาการทางด้านจริยธรรม ของโคห์ลเบิร์ก ตามลำดับชั้นอยู่ในระดับที่ 2 ตามช่วงอายุ 7 – 11 ปี มีจริยธรรมของตนเองอย่างมีระเบียบแบบแผน การปลูกฝัง กฎระเบียบ กติกาทางสังคม การเลียนแบบจากตัวแบบหรือตัวอย่าง บุคคลที่ใกล้ชิด สภาพแวดล้อมทางสังคมที่เป็นอยู่ การปรับเปลี่ยนหรือการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตามช่วงวัย (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2561) ผู้ที่มีความเสียสละจะเป็นผู้ที่ปรารถนาที่จะทำเพื่อส่วนรวมโดยการเสียสละแรงกาย สติปัญญา เวลา สิ่งของและทรัพย์สินเพื่อสาธารณะประโยชน์ ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรคไม่นิ่งดูดายยินดีที่จะช่วยเหลือผู้อื่น อีกทั้งยังส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง (ดวงกมล ทองอยู่, 2555) ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวมตามแนวปฏิบัติหลักภาวิต 4 โดยการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวม ส่งเสริมและเสริมสร้างให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าด้านการเสียสละเพื่อส่วนรวม สอดคล้องกับ (วัชชิตาน เข้มทอง, 2555) เมื่อผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติและได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งตรงตามวิสัยทัศน์และหลักการจัดการศึกษาตามพันธกิจของสถานศึกษามุ่งเน้นในเรื่องของความรู้แล้วนั้นอีกทั้งส่งเสริมสนับสนุนและให้ความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนใช้คุณธรรมนำความรู้ พัฒนาผู้เรียนให้เป็น คนดี คนเก่ง เด็บโตเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจการสร้างกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวมและการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมที่สร้างขึ้นใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบผลของกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวมของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวมมีคะแนนจากแบบวัดความเสียสละเพื่อส่วนรวมระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวมมีคะแนนจากแบบวัดความเสียสละเพื่อส่วนรวมในระยะหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย กึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ใช้รูปแบบการทดลองที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งวัดค่าตัวแปรตามก่อนการทดลองและหลังการทดลอง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากร ประชากรที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 7 ห้อง โดยจัดห้องเรียนละความสามารถ นักเรียนทั้งหมด 215 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ จำนวน 2 ห้อง รวม 58 คน โดยการสุ่มเข้ากลุ่ม (Random Assignment) จาก 7 ห้อง แล้วจับฉลากให้ห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง กลุ่มควบคุม 1 ห้อง จำนวน 29 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผลของกิจกรรมแนะแนวตามหลักทฤษฎี 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ทดลอง และเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่กิจกรรมแนะแนวตามหลักทฤษฎี 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาเกี่ยวกับหลักทฤษฎี 4 ในพุทธธรรมฉบับปรับขยาย พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต)
2. ศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวกับความเสียสละเพื่อส่วนรวม จากคู่มือโรงเรียนคุณธรรม (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2559) และงานวิจัยเรื่องคู่มือพัฒนาความเสียสละของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 (กมลชนก ภิรมย์ศิริพรรณ, 2549)
3. นำความรู้จากการศึกษาจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยดังกล่าวมาสร้างกิจกรรมแนะแนวตามหลักทฤษฎี 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวม จำนวน 10 ครั้ง แบ่งออกเป็น กิจกรรมที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 8 ครั้ง ปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศ จำนวน 2 ครั้ง
4. นำกิจกรรมแนะแนวตามหลักทฤษฎี 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความสอดคล้องเหมาะสม และดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
5. นำกิจกรรมที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะไปตรวจสอบความเหมาะสม ความตรงตามเนื้อหาโดยมีผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสมของแนวคิด วัตถุประสงค์การดำเนินกิจกรรม การประเมินผล สื่ออุปกรณ์ และรวบรวมข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน นำมาดำเนินการแก้ไขกิจกรรม
6. นำเสนอกิจกรรมฯ ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมและนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ตามโครงสร้างกิจกรรมฯ ดังนี้

องค์ประกอบ	ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	ลักษณะกิจกรรม
	1	ปฐมนิเทศ (Pre-test)	1. เพื่อให้นักเรียนทราบ และเข้าใจ วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรม	- ผู้วิจัยชี้แจง วัตถุประสงค์ของกิจกรรม
		- แบบวัด ความเสียสละ เพื่อส่วนรวม	แนะนำตามหลักทฤษฎี 4 เพื่อพัฒนา ความเสียสละเพื่อส่วนรวม	- ทำแบบวัดความ เสียสละเพื่อส่วนรวม
			2. เพื่อให้นักเรียนทราบข้อตกลงเบื้องต้น ระยะเวลา รูปแบบการดำเนินกิจกรรม และสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมแต่ละ ครั้ง	
			3. เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การเสียสละเพื่อส่วนรวม ของตนเอง และสมาชิกภายในกลุ่มแลกเปลี่ยน	

องค์ประกอบ	ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	ลักษณะกิจกรรม
- ด้านเสียสละ ร่างกาย - ภาวิตกาย (ครั้งที่ 2-3)	2	พลังแห่งความ เสียสละ	1. เพื่อให้นักเรียนบอกความหมายของการ เสียสละเพื่อส่วนรวมได้ 2. เพื่อให้นักเรียนบอกพฤติกรรมความ เสียสละเพื่อส่วนรวมได้ 3. เพื่อให้นักเรียนยกตัวอย่างความเสียสละ เพื่อส่วนรวมได้ 4. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการ เสียสละร่างกายเพื่อส่วนรวมได้	- การชี้แจง - การให้ความรู้ - การอภิปราย - ดุสื่อวีดิทัศน์ - การทำแบบบันทึก การเรียนรู้
	3	ทำเพื่อ ส่วนรวม	1. เพื่อให้นักเรียนบอกประเด็นของปัญหา ของการไม่เสียสละร่างกายเพื่อส่วนรวมใน ที่สาธารณะได้ 2. เพื่อให้เรียนนำเสนอวิธีการในการ ปฏิบัติในการเสียสละร่างกายเพื่อส่วนรวม เมื่ออยู่ในที่สาธารณะได้ 3. เพื่อให้เรียนเห็นคุณค่าของการ เสียสละเพื่อส่วนรวมได้	- การชี้แจง - การให้ความรู้ - การอภิปราย - ดุสื่อวีดิทัศน์ - การทำแบบบันทึก การเรียนรู้
- เสียสละทรัพย์ - ภาวิตศีล (ครั้งที่ 4-5)	4	สุขใจเมื่อเรา แบ่งปัน	1. เพื่อให้ให้นักเรียนบอกเกี่ยวกับการเสียสละ แบ่งปันเพื่อส่วนรวมได้ 2. เพื่อให้ให้นักเรียนยกตัวอย่างการเสียสละ แบ่งปันเพื่อส่วนรวมได้ 3. เพื่อให้ให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการ เสียสละแบ่งปันเพื่อส่วนรวมได้	- การชี้แจง - การให้ความรู้ - การอภิปราย - ดุสื่อวีดิทัศน์ - การทำแบบบันทึก การเรียนรู้
	5	การเสียสละ ที่ชาญฉลาด	1. เพื่อให้ให้นักเรียนยกตัวอย่างการเสียสละ แบ่งปันเพื่อส่วนรวมจากประสบการณ์ของ ตนเองได้ 2. เพื่อให้นักเรียนเปรียบเทียบเกี่ยวกับการ เสียสละแบ่งปันเพื่อส่วนรวมและการไม่ เสียสละ แบ่งปันเพื่อส่วนรวมได้ 3. เพื่อให้นักเรียนได้เห็นถึงประโยชน์การ เสียสละเพื่อส่วนรวมโดยไม่ทำให้ตนเอง และผู้อื่นเดือดร้อนได้	- การชี้แจง - การให้ความรู้ - การอภิปราย - ดุสื่อวีดิทัศน์ - การทำแบบบันทึก การเรียนรู้

องค์ประกอบ	ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	ลักษณะกิจกรรม
- เสียสละ ความสุขส่วน ตน และจิตใจ - ภาวิตจิต (ครั้งที่ 6-7)	6	เสียสละ ง่าย นิดเดียว	1. เพื่อให้นักเรียนเปรียบเทียบความอดทน มุ่งมั่น ไม่ย่อท้อต่อปัญหา และความไม่ อดทน ไม่มีความมุ่งมั่น ย่อท้อต่อปัญหาได้ 2. เพื่อให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ เกี่ยวกับความอดทนในการเสียสละเพื่อ ส่วนรวมได้ 3. เพื่อให้นักเรียนเห็นประโยชน์การยินดี และเต็มใจที่จะเสียสละเพื่อส่วนรวมในการ ช่วยเหลือผู้อื่นได้	- การชี้แจง - การให้ความรู้ - การอภิปราย - คู่มือวีดิทัศน์ - การทำแบบบันทึก การเรียนรู้
	7	บิงโกเกม เสียสละเพื่อ ส่วนรวม	1. เพื่อให้นักเรียนยกตัวอย่างแบบอย่างที่ดี ของบุคคลที่มีความเสียสละด้านความสุข ส่วนตน และจิตใจได้ 2. เพื่อให้นักเรียนบอกวิธีการพัฒนาตนเอง จากการศึกษาแนวทางในการปฏิบัติตน ของบุคคลต้นแบบในด้านการให้ความ ช่วยเหลือได้ 3. เพื่อให้นักเรียนเห็นประโยชน์จาก การศึกษาแนวทางในการปฏิบัติตนของ บุคคลต้นแบบในด้านการให้ความ ช่วยเหลือได้	- การชี้แจง - การให้ความรู้ - การอภิปราย - คู่มือวีดิทัศน์ - การทำแบบบันทึก การเรียนรู้
- เสียสละ วิชาความรู้ และทักษะ ความสามารถ - ภาวิตปัญญา (ครั้งที่ 8-9)	8	เขาวงกตนัก วางแผน	1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการใน การแก้ไขปัญหาได้ 2. เพื่อให้นักเรียนวางแผนและการ ดำเนินการในการเสียสละเพื่อส่วนรวมด้าน การแก้ไขปัญหาได้	- การชี้แจง - การให้ความรู้ - การอภิปราย - คู่มือวีดิทัศน์ - การทำแบบบันทึก การเรียนรู้
	9	สองมือนี่เพื่อ เธอ	1. เพื่อให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการ เสียสละเพื่อช่วยเหลือส่วนรวมในการ วางแผน แก้ไขปัญหาได้ 2. เพื่อให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของการ เสียสละเพื่อส่วนรวมในการวางแผนแก้ไข ปัญหาได้	- การชี้แจง - การให้ความรู้ - การอภิปราย - คู่มือวีดิทัศน์ - การทำแบบบันทึก การเรียนรู้

องค์ประกอบ	ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	ลักษณะกิจกรรม
	10	ปัจฉิม - เสียสละเพื่อ ส่วนรวม (Post-Test) - แบบวัด ความเสียสละ เพื่อส่วนรวม	1. เพื่อวัดระดับความตระหนักรู้ถึงความ เสียสละเพื่อส่วนรวมของนักเรียนหลังเข้า ร่วมกิจกรรมฯ 2. เพื่อให้ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความ คิดเห็นที่มีต่อ	- ผู้วิจัยบรรยาย วัตถุประสงค์ของ กิจกรรม - ทำแบบวัดความ เสียสละเพื่อส่วนรวม - ทำแบบสอบถาม ความคิดเห็นที่มีต่อ กิจกรรมฯ และต่อ ผู้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 3 ชุด ดังนี้

1. แบบวัดความเสียสละเพื่อส่วนรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 32 ข้อ ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบวัด ของกมลชนก ภิรมย์ศิริพรหม (2549) ลักษณะของ แบบวัดที่พัฒนานั้นเหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาตามหลักทฤษฎี 4 แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบดังนี้ 1) เสียสละร่างกาย (ภาวิตกาย) 2) เสียสละทรัพย์ (ภาวิตศีล) 3) เสียสละความสุขส่วนตน และจิตใจ (ภาวิตจิต) 4) เสียสละวิชาความรู้ และทักษะความสามารถ (ภาวิตปัญญา)

2. แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมฯ เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมการทดลอง ในแต่ละครั้งนักเรียนสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ ความรู้ที่นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และสิ่งที่ได้รับหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง รวมถึงแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกิจกรรม

3. แบบสอบถามความซื่อสัตย์ของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมฯ โดยนักเรียนประเมินความคิดเห็น สิ่งที่ได้เรียนรู้ เข้าจากการร่วมกิจกรรมฯ เมื่อสิ้นสุดการทดลองครบจำนวน 8 ครั้ง ในรูปแบบข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ทั้งหมด 15 ข้อ แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบก่อนนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง

การดำเนินการทดลอง

1. ช่วงก่อนการทดลอง

1) ผู้วิจัยดำเนินการนำหนังสือจากภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์อนุมัติให้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ขออนุญาตใช้สถานที่ในการดำเนินการทดลอง

2) นำแบบวัดความเสียสละเพื่อส่วนรวม เก็บข้อมูลนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ จำนวน 58 คน

3) แจ้งให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามหลักทฤษฎี 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวม และสอบถามความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมและนัดหมายกับนักเรียนกลุ่มทดลอง เพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ประโยชน์ วัน เวลา และสถานที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามหลักทฤษฎี 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวม

2. ช่วงการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการกิจกรรมกับนักเรียนกลุ่มทดลองด้วยตนเองโดยใช้กิจกรรมฯ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวม 8 ครั้ง

3. ช่วงหลังการทดลอง

1) ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเสร็จสิ้น ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลอีกครั้ง โดยใช้แบบวัดความเสียหายเพื่อส่วนรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นคะแนนหลังจากการทดลอง (Posttest)

2) ผู้วิจัยตรวจคะแนนวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบคะแนนของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนทดลองและหลังการทดลอง สรุปสิ่งได้เรียนรู้ ประโยชน์ที่ได้รับจากบันทึกการเรียนรู้และการตอบแบบสอบถามข้อคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมฯ เพื่อทำการวิเคราะห์เนื้อหาสรุปข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียหายเพื่อส่วนรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) การทดลองที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีการวัดตัวแปรตามก่อนการดำเนินการทดลองและหลังการดำเนินการทดลอง ผลการทดลองนำเสนอรูปแบบตารางและวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนแบบวัดความเสียหายเพื่อส่วนรวม ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมฯ และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 ของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบวัดความเสียหายเพื่อส่วนรวม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 ของนักเรียนกลุ่มทดลองในระยีก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มทดลอง (n = 29)	คะแนนจากแบบวัดความเสียหายเพื่อส่วนรวม	
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
ค่าเฉลี่ย	106.45	122.21
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	27.67	10.97

จากตารางที่ 1 พบว่า ในระยะหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบวัดความเสียหายเพื่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนการทดลอง 106.45 และ 27.67 และหลังการทดลองเท่ากับ 122.21 และ 10.97

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความแตกต่างแสดงคะแนนค่าเฉลี่ยจากแบบวัดความเสียหายเพื่อส่วนรวม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 ของนักเรียนกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มควบคุม (n = 29)	คะแนนจากแบบวัดความเสียหายเพื่อส่วนรวม	
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
ค่าเฉลี่ย	111.90	102.59
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	31.33	17.569

จากตารางที่ 2 พบว่า ในระยะหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 นักเรียนกลุ่มควบคุม ซึ่งได้รับการเรียนการสอนตามปกติมีคะแนนจากแบบวัดความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนการทดลอง 111.90 และ 31.33 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 102.59 และ 17.569

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบผลของกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวมของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลของกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวมของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม

กลุ่ม	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	z	p
กลุ่มทดลอง	29	122.21	10.965	-4.255	.001
กลุ่มควบคุม	29	102.59	17.596		

*Sig. < .05

จากตารางที่ 3 พบว่าในระยะหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมฯ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดความเสียสละเพื่อส่วนรวม สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมแต่ละครั้ง ผลการวิเคราะห์พบว่า ภายหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมฯ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเสียสละเพื่อส่วนรวมตามหลักภาวิต 4 อาทิ

“...ได้เรียนรู้ข้อดีของการเสียสละแบ่งปันเพื่อส่วนรวม เมื่อทำแล้วเราและผู้อื่นก็มีความสุข...”

“...ได้เรียนรู้ว่าการช่วยเหลือผู้อื่นยกของ เก็บขยะ ก็ถือว่าเป็นการเสียสละเพื่อส่วนรวม...”

“...การเสียสละเพื่อส่วนรวมเป็นเรื่องที่ทำได้ง่ายแต่บางครั้งถูกเพิกเฉยไม่ได้รับความสนใจและการช่วยเหลือ...”

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวม และต่อผู้วิจัย เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองครบ 8 ครั้ง พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นต่อกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาปรากฏผลวิจัยดังนี้

1. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวมมีคะแนนจากแบบวัดความเสียสละเพื่อส่วนรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในด้านคะแนนรวม และคะแนนในแต่ละองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบของความเสียสละเพื่อส่วนรวม

2. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวมภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 มีการพัฒนาพฤติกรรมความเสียสละเพื่อส่วนรวมมากขึ้น และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้ดียิ่งขึ้น

3. กิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 สามารถนำมาพัฒนานักเรียนชั้นระดับประถมศึกษาปีที่ 3 มีความเสียสละเพื่อส่วนรวมได้

อภิปรายผลการทดลอง

ผลการศึกษารั้งนี้อธิบายได้ว่ากิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวมสามารถพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวมได้ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักภาวิต 4 ในการพัฒนาตนเองก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์

การสร้างกิจกรรมของกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวม ผู้วิจัยใช้แนวคิดหลักภาวิต 4 ของพระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต ในการพัฒนากิจกรรมโดยเน้นการพัฒนาพฤติกรรมภายนอกที่นักเรียนแสดงออก พัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มี ความเสียสละ อุดหนุนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค อาสาช่วยเหลือ แบ่งปันแลกเปลี่ยนต่อผู้อื่น ประกอบด้วย ภาวิตกาย ภาวิตศีล ภาวิตจิต ภาวิตปัญญา ผ่านกิจกรรมช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ วิเคราะห์ข้อดี ประโยชน์ ตระหนักถึงความสำคัญของการเสียสละเพื่อส่วนรวม และข้อเสียของการไม่เสียสละเพื่อส่วนรวม ตลอดจนทราบถึงประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเองและผู้อื่นจากการประพฤติปฏิบัติตน เป็นผู้มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในการปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่น ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยผู้วิจัยอภิปรายตามหลักภาวิต 4 ดังนี้

หลักภาวิต 4 เป็นแนวทางในการพัฒนางานหรือ ช่วยเหลือกิจกรรมของส่วนรวม ผู้ที่ได้รับการฝึก การปฏิบัติ พัฒนาการตนเองให้เป็นผู้มี ความเสียสละ อุดหนุนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค อาสา ช่วยเหลือ แบ่งปันแลกเปลี่ยนต่อผู้อื่น มีองค์ประกอบ 4 ข้อดังนี้ 1) ภาวิตกาย (เสียสละแรงกาย) หมายถึง ช่วยเหลือผู้อื่น และส่วนรวมด้วยความสุภาพ โดยใช้แรงกาย 2) ภาวิตศีล (เสียสละทรัพย์) หมายถึง แบ่งปันสิ่งของตนให้กับผู้อื่น โดยไม่ร้องขอ ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน 3) ภาวิตจิต (เสียสละความสุขส่วนตน และจิตใจ) หมายถึง อุดหนุนต่อปัญหาและอุปสรรค ยินดีที่จะช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ 4) ภาวิตปัญญา (เสียสละวิชาความรู้ และทักษะความสามารถ) หมายถึง อธิบายความรู้ด้วยความเข้าใจ รู้จักเลือกใช้วิธีการในการแก้ไขปัญหา (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต, 2545) โดยผู้วิจัยนำหลักภาวิต 4 มาใช้ดำเนินกิจกรรมในแต่ละครั้ง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการให้นักเรียนเรียนรู้ ทำความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญจากสื่อประกอบตามที่กำหนดไว้ในกิจกรรม ได้แก่ กรณีศึกษาตัวอย่าง วีดิทัศน์ รูปภาพ นิทาน เป็นต้น องค์ประกอบที่ 1 ภาวิตกาย (เสียสละแรงกาย) ผู้วิจัยให้นักเรียนได้เรียนรู้ความหมายของการเสียสละเพื่อส่วนรวม และการเสียสละแรงกายในการเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อส่วนรวมโดยใช้แรงกาย เรียนรู้จากนิทาน นอกจากนี้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านสื่อวีดิทัศน์เกี่ยวกับการเสียสละแรงกายเพื่อส่วนรวม ทำให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการเสียสละแรงกาย เกี่ยวกับการเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นในที่สาธารณะ หลักภาวิตศีล (เสียสละทรัพย์) ผู้วิจัยให้นักเรียนยกตัวอย่างเกี่ยวกับการเสียสละแบ่งปัน ทรัพย์ สิ่งของเพื่อส่วนรวม เปรียบเทียบเกี่ยวกับการเสียสละแบ่งปันเพื่อส่วนรวมและการไม่เสียสละแบ่งปันเพื่อส่วนรวม นักเรียนได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นจากสถานการณ์ต่าง ๆ ในขณะดำเนินกิจกรรมซึ่งแสดงออกถึงนักเรียนได้ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับการเสียสละทรัพย์สิ่งของเพื่อส่วนรวม ภาวิตจิต (เสียสละความสุขส่วนตน และจิตใจ) นักเรียนร่วมเล่าเรื่องแบ่งปันประสบการณ์การเสียสละเพื่อส่วนรวมและผู้อื่น อีกทั้งได้เรียนรู้ผ่านตัวแบบหรือแบบอย่างของบุคคลที่มีความเสียสละเพื่อส่วนรวมด้านความสุขส่วนตนและจิตใจโดยให้นักเรียนดูรูปภาพและสื่อวีดิทัศน์ประกอบ การเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนได้บอกถึงแนวทางในการพัฒนาและการปฏิบัติตนของบุคคล

ต้นแบบและแนวทางในการนำไปปรับใช้กับตนเอง ผ่านการอภิปรายร่วมกัน ภาวิตปัญญา (เสียสละวิชาความรู้ และทักษะความสามารถ) เป็นการใช้ความรู้ทักษะความสามารถในการแก้ไขปัญหา เสียสละเพื่อส่วนรวมในการช่วยเหลือผู้อื่น วางแผนแก้ไขปัญหาเพื่อส่วนรวมใช้ความรู้ความเข้าใจในการวางแผนแก้ไขปัญหาให้กับผู้อื่น เสียสละเพื่อส่วนรวมในการอธิบายให้ความรู้ไขข้อสงสัยปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านสื่อวีดิทัศน์ ตัวอย่างสถานการณ์ รายการอภิปรายร่วมกัน จากกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกครั้งผ่านการอภิปรายและการแสดงความคิดเห็น สะท้อนความรู้สึก เพื่อให้นักเรียนได้แสดงถึงความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

กิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 ได้รับการพัฒนาและการบูรณาการมาจากรูปแบบกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวม ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลชนก ภิรมย์ศิริพรรณ (2549) เรื่อง คู่มือพัฒนาความเสียสละของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 จากการจัดกิจกรรมพัฒนาความเสียสละ จำนวน 8 ครั้ง นักเรียนมีคะแนนความเสียสละ มีค่าเฉลี่ยรวม สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ พัทรี ศักดิ์ (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาความเสียสละของนักเรียนที่มีแรงจูงใจต่างกันในการเข้าร่วมกิจกรรมยูกาซาดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าจากการเข้าร่วมกิจกรรม 10 ครั้ง โดยใช้แผนกิจกรรมสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเสียสละสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปฏิบัติสม่ำเสมอเสริมสร้างให้เกิดความเสียสละและอีกทั้งยังเป็นการกำกับตนเองและสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม โดยพบว่า ประเมศวร์ พิซผักหวาน (2564) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า โมเดลสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ตัวบ่งชี้ความสามารถในการโดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นบวกอยู่ระหว่าง 0.46 - 0.62 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 นักศึกษามีความยินดีและเต็มใจที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม สอดคล้องกับ ธานี ลิ่มเจริญ (2564) ผลการวิจัยเรื่องผลของการใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเอง เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเชิงกระบือ พบว่าผู้เรียนสามารถกำกับตนเองได้ส่งผลให้มีระเบียบวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่าก่อนการทดลองจากการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งมีกิจกรรมแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับ วัชชิตาน เข้มทอง (2555) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอพุทธมณฑลจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนประจำที่เข้าร่วมกิจกรรมมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนไปกลับ 2) นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อย

จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากิจกรรมของกิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 พัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ พบว่า กิจกรรมแนะแนวตามหลักภาวิต 4 เพื่อพัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวม สามารถนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาความเสียสละเพื่อส่วนรวมได้ โดยการสร้างองค์ความรู้สร้างความเข้าใจ และแนวทางการปฏิบัติตนให้แก่ นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนเกิดความรู้ ทักษะ และการยอมรับเข้าใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้งผู้สอนควรให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังศึกษาและเป็นที่น่าสนใจของผู้เรียนกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ พิจารณาและไตร่ตรอง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อจำกัดของงานวิจัย

รูปแบบของกิจกรรมเหมาะสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ในส่วนการนำไปใช้ในระดัับมัธยมศึกษาควรปรับเนื้อหาเพิ่มเติมและรูปแบบของกิจกรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาและนำไปปรับ ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความเสี่ยสละเพื่อส่วนรวมของนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก ภิรมย์ศิริพรรณ. (2549). *คู่มือพัฒนาความเสี่ยสละของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1*. [สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *การออกแบบกิจกรรมแนะแนวที่เน้นการพัฒนาทักษะสำหรับผู้เรียน*. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ดวงกมล ทองอยู่. (2555). การประยุกต์ทฤษฎีทางจิตวิทยาเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในเด็กและเยาวชนไทย. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 2(1), 11-22.
- ปราโมทย์ โชติมงคล. (2558). *ประวัติและผลงานผู้ทรงคุณวุฒิในโครงการภาคีทุนพลังครู*.
<https://www.scbfoundation.com/stocks/media/files/51o17aluy.pdf>.
- ปรเมศวร์ พิชผักหวาน. (2564). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 38(103), 237-247.
- พัชรี ศักดิ์. (2547). *การพัฒนาความเสี่ยสละของนักเรียนที่มีแรงจูงใจต่างกันในการเข้าร่วมกิจกรรมยุวกาชาดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดพรหมสุวรรณสามัคคี สังกัดกรุงเทพมหานคร*. [สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2561). *จิตวิทยาพัฒนาการ*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต. (2545). *หลักแม่บทของการพัฒนาตน* (พิมพ์ครั้งที่ 15).
https://www.watnyanaves.net/uploads/File/books/pdf/self_development_essentials.pdf.
- _____. (2558). *พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย* (พิมพ์ครั้งที่ 54). บริษัทสหธรรมมิก จำกัด.
- พระเทพคุณาภรณ์ (โสภณ โสภณจิตโต). (2562). *ความเสี่ยสละ*.
<https://www.youtube.com/channel/UCXuBZzx4Xki99CQJvzOghLg?app>.
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2558). *คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม*. บริษัทสหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). *คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). บริษัทสหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- รานี ลิมเจริญ. (2564). ผลของการใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเชิงกระบือ. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 38(104), 83-94.
- วัชรทาน เข้มทอง. (2555). *ปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยสละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอพุทธมณฑลจังหวัดนครปฐม*. [ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].

สมเจตต์ ผิวทองงาม. (2557). พุทธศาสนิกชนกับการแนะแนวทางการดำเนินชีวิต. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 6(2), 175-208.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2550*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

หลวงปู่ชา สุภัทโท. (2540). *สารคดีหมวด กบเผ่าร้างเฝ้ากอบัว เสียสละเพื่อธรรม*.

<http://anuchah.com/sacrifice-for-dhamma>.

อาทร จันทวิมล. (2557). 108 วิธีมอบน้ำใจให้แกกัน (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรมส่งเสริมวัฒนธรรมกระทรวงวัฒนธรรม.

Camouflage. (2560). *คลิปเสียงธรรมและถอดความ ตอนที่56 เสียสละ*.

<https://camouflagetalk.com/2017/12/25/talk56>.